

در دوره‌های مختلف حتی در زمان نادرشاهی و کمونیستی یک سری رقابت ناخواسته بوده که افرادی سعی داشتند زبان پشتو را در برابر ادبیات فارسی پررنگ‌تر نشان دهند

بازهم فارسی است؟

بله، بازهم زبان فارسی است. در دوره‌های اخیر هیچگونه اختلاف نظری از بعد مسائل اندیشه، تفکر و فرهنگ بین اندیشمندان، شعرا و نویسندگان فارسی وجود نداشت؛ بجز کسانی که سعی می‌کردند مسائلی را که خودشان هم در آن صاحب اندیشه نبودند مطرح کنند؛ به‌طور مثال بحث پته خزانه که می‌گفتند از زبان فارسی جلوتر است و فخیم‌تر است.

چه چیزی را مطرح کردند؟

کتابی به نام پته خزانه به معنی گنج پنهان (پته: پنهان_ خزانه: گنج) که گنجینه بزرگی از آثار ادبی پشتوها است؛ در طول سال‌ها پنهان مانده بود و حالا آن را پیدا کرده‌اند، اما هرچه هست نمی‌تواند در مقابل دریای پر از مروارید زبان فارسی قد علم کند. اشتباه از آنجایی صورت می‌گیرد که زبان فارسی و پشتون را جدای از هم بدانند.

این دو زبان هم ریشه‌اند.

بله، اما در کتاب سیلاب آتیش که ترکیبی از شعر پشتو و فارسی است، مجموعه‌ای از رباعیات است. زبان فارسی چیز دیگری است، شیرین‌تر است. چیزهایی را می‌تواند بیان کند که هیچ زبان دیگری نمی‌تواند.

آیا در دوره‌های مختلف یک برنامه هدفمند و سازماندهی شده برای تضعیف و از بین بردن زبان فارسی در افغانستان وجود داشته است؟

در دوره‌های مختلف حتی در زمان نادرشاهی و کمونیستی یک سری رقابت ناخواسته و در عین حال نابجا بوده که افرادی سعی داشتند خود را در برابر فرهنگ ایرانی به نمایش بگذارند و زبان پشتو را در برابر ادبیات فارسی پررنگ‌تر نشان دهند. حتی یک فرهنگسرای زبان پشتو نیز در همان زمان‌ها ایجاد شده بود تا واژه‌هایی را که مترادف پشتو ندارد برایشان جایگزین پشتو بگذاریم، مثلاً ما هواپیما در زبان پشتو نداریم و طیاره هم عربی است، آنها «الوتک» را جایگزین کردند. در این مجموعه، بجز کسانی که نان به نرخ روز می‌خوردند، افرادی بودند که باور داشتند باید در برابر چهره‌های بزرگ ادبیات فارسی سر بلند کنند.

پس یعنی می‌توانیم بگوییم که هیچ‌گاه جریانی به اسم فارسی‌ستیزی نداشتیم؟

بله، نداشتیم.

پس، این حرف ژورنالیستی است.

بله، در طول ادوار تاریخی افغانستان هرگاه می‌خواستند این مسائل را مطرح کنند، هزاره‌ها از پیرهرات می‌گفتند؛ پیرهرات همان خواجه عبدالله انصاری است. حدود هفتاد سال پیش رهی معیری به هرات آمد تا درباره ایشان صحبت کند. در کجای دنیا و کدام زبان داریم که از دیدار شمس و مولانا همچنین ارزش‌های متعالی‌ای شکل بگیرد؟ همین زبان فارسی است که با قدمت زیادی که دارد، تمدن‌پروری کرده است و برگردن بشریت حق دارد.